



Arkivsak

25/00245-18

Saksbehandler

Fredrik Solberg Gulløy

Saksgang

Fylkeskommunalt eldreråd

Fylkeskommunalt råd for personer med
funksjonsnedsettelse

Telemark ungdomsråd

Hovedutvalg for samferdsel

Hovedutvalg for næring, industri og
klima

Hovedutvalg for utdanning, folkehelse
og tannhelse

Hovedutvalg for kultur, reiseliv og
frivillighet

Fylkesutvalg

Fylkestinget

Møtedato

23.09.2025

25.09.2025

25.09.2025

01.10.2025

01.10.2025

02.10.2025

02.10.2025

15.10.2025

22.10.2025

Regional plan for klima, energi og grønn omstilling - fastsetting av planprogram

Innstilling fra fylkesdirektøren

Telemark fylkeskommune fastsetter planprogram for regional plan for klima, energi og grønn omstilling som fremlagt.

Bakgrunn og saksgang

Fylkestinget i Vestfold og Telemark fylkeskommune vedtok i sak 96/22 å starte forarbeidet for mulig regional plan for areal- og kraftkrevende virksomhet og som nå er utvidet og tatt inn i Telemarksplanen som regional plan for klima, energi og grønn omstilling.

I tråd med regional planstrategi (Telemarksplanen), vedtatt av fylkestinget 151/24, skal ny regional plan for klima, energi og grønn omstilling utarbeides.

Regionale planer etter plan- og bygningsloven skal ha et planprogram som beskriver hvordan planprosessen skal gjennomføres. Fylkesutvalget varslet oppstart av planarbeid og vedtok 24. april 2025 å sende forslag til planprogram for regional plan for klima, energi og grønn omstilling ut på høring (FU sak 24/25). Høringsfristen var 6. august 2025.

I høringen ble det bedt om innspill til alle deler av planprogrammet, og det ble bedt spesielt om innspill knyttet til følgende:

- Foreløpig utkast til mål, både formuleringer og rekkefølge på målene.

- Bruken av rammeverket UFF (unngå, flytte, forbedre) som gjennomgående prinsipp, og hvordan dette kan operasjonaliseres i regional plan.
- Temaene i planprogrammet og utredningsbehov.
- Utkast til organisering av planarbeidet. Vi ber om konkrete tilbakemeldinger til hvordan høringspartene ønsker å involvere seg i det videre planarbeidet.

Det er i høringsperioden mottatt 21 innspill, som er oppsummert og vurdert i Vedlegg 3. Alle høringsinnspillene er tilgjengelige i fulltekst i [postlisten](#).

Saken legges frem for alle råd og hovedutvalg for orientering. Fylkesutvalget innstiller til fylkestinget som fatter endelig vedtak i saken.

Saksopplysninger

Mål for planarbeidet

Regional plan for klima, energi og grønn omstilling skal være et styringsverktøy for avveiningene som må tas gjennom å: produsere mer fornybar energi og øke nettkapasiteten; satse på grønn verdiskaping og sirkulær økonomi; bevare natur-, jordbruks- og kulturverdier; og å gjennomføre en raskere omstilling til et lavutslippssamfunn.

Planen bør tydelig prioritere arealbruk. Telemark faktisk trenger for å kunne omstille og utvikle seg, samtidig som den bør tydelig prioritere de arealer som Telemarksamfunnet ikke skal ta i bruk.

Hvorfor regional plan for klima, energi og grønn omstilling

Telemark fylkeskommune har fra før et vedtatt mål om å kutte 60 % av klimagassutslippene i Telemark innen 2030 sammenlignet med året 2009 (fylkestinget i Vestfold og Telemark fylkeskommune sak 17/19). Norge har som mål å kutte 90-95 % av klimagassutslippene innen 2050, og da være et lavutslippssamfunn. Regjeringens lavutslippsstrategi skisserer fire hovedtrekk ved lavutslippssamfunnet (Klima- og miljødepartementet, 2019):

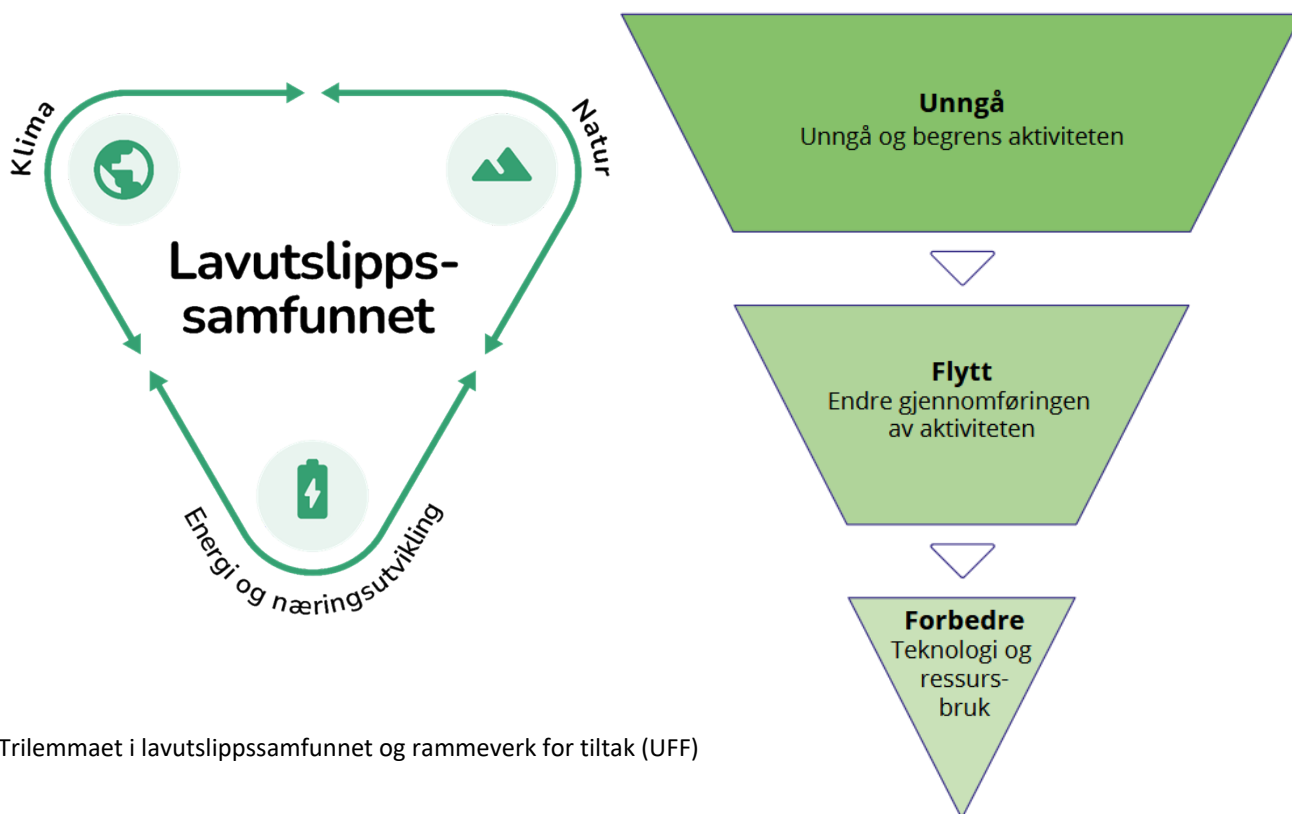
- Lavutslippssamfunnet er et samfunn med lave utslipp i alle sektorer
- Areal, skog og ressurser blir forvaltet på en bærekraftig måte som legger til rette for høyt opptak og lave utslipp. Våre arealer lagrer karbon og forsyner oss med materialer, mat og energi
- Et grønt næringsliv med lave utslipp av klimagasser
- Byer og lokalsamfunn legger til rette for lave klimagassutslipp og gode levekår for innbyggerne

Disse interessene kommer fort i konflikt med hverandre – som illustrert under gjennom trilemmaet i lavutslippssamfunnet.

For å oppnå hovedtrekkene i lavutslippssamfunnet vil det i Telemark være nødvendig å prioritere å sikre en fremtidsrettet nettkapasitet og sikre tilgang på nok ren energi til grønn omstilling og utvikling av industri og næringsliv, samtidig som arealer for karbonlagring og -opptak, arealer for klimatilpasning, og andre viktige økosystemtjenester bevares.

Hovedmål og temaer

Det foreslås at arbeidet med ny regional plan for klima, energi og grønn omstilling tar utgangspunkt i tre hovedtema; klima, energi og grønn omstilling. Hovedtemaene fordeles videre med flere hovedmål som vist i figuren under. Planarbeidet legger opp til utarbeidelse av bestemmelser og retningslinjer til planens hovedtemaer.



Trilemmaet i lavutslippsamfunnet og rammeverk for tiltak (UFF)

Tiltaksrammeverket unngå, flytte, forbedre (UFF) vil være gjennomgående og førende for utarbeidelsen av den regionale planen, for utforming av bestemmelser, retningslinjer og tiltak

til handlingsprogrammet. Som verktøy kan UFF bidra til å angi en prioritering og retning for overordnet politikk og tiltak.

Planprosessen og fremdrift

Gjennom planprosessen skal det legges til rette for høy grad av involvering og medvirkning, både fra politisk og administrativt nivå i fylkeskommunen, i kommunene, fra statlige aktører, fra andre interessenter og befolkning. De formelle prosessene for medvirkning er delt opp i høring av planprogram og høring av planforslag. Det vil legges opp til temamøter innen temaene klima, energi og grønn omstilling, i tillegg vil det legges opp til regioninndelte arbeidsverksted for at de regionale forskjellene skal komme bedre frem.

	2025												2026												2027				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5
Planprogram																													
Vedtak om høring																													
Høringsperiode																													
Vedtak planprogram																													

Planarbeid																													
Kunnskapsgrunnlag																													
Medvirkningsarenaer																													
Handlingsprogram																													

Høring av plan																													
Vedtak om høring																													
Høringsperiode																													
Revidering etter innspill																													
Vedtak regional plan																													

Tabell 1: Oppdatert fremdriftsplanen legger opp til vedtak i fylkestinget i mai 2027 (mørk blå er viktige vedtakspunkter, oransje er medvirknings- og høringsperioder, og lys blå er varighet på de ulike delen av prosessen. Fargen grå representerer fellesferien).

Oppfølging av planen

Regional plan for klima, energi og grønn omstilling er et verktøy for å nå målene foreslått, samtidig som den skal være et styringsverktøy for avveiningene som må tas gjennom å: produsere mer fornybar energi og øke nettkapasiteten; satse på grønn verdiskaping og sirkulær økonomi; bevare natur-, jordbruks- og kulturverdier; og å gjennomføre en raskere omstilling til et lavutslippssamfunn.

Som del av regional plan skal det utarbeides et handlingsprogram for gjennomføring av planen. Handlingsprogrammet skal vedtas av regional planmyndighet. Handlingsprogrammet skal gi en samlet oversikt over viktige satsinger og tiltak, både de med fylkeskommunalt ansvar og de som andre aktører skal bidra til.

Handlingsprogrammet er tenkt fulgt opp av årsplaner for å følge opp hva som skal gjøres i enkelte år og hvem som har gjennomføringsansvar.

Økonomiske, administrative og juridiske konsekvenser

Økonomiske konsekvenser

Planprogrammet er en del av en større planprosess, som vil kreve samarbeid og ressurser på tvers av sektorene i fylkeskommunen. Det er prioritert midler over rammen til seksjon for klima, næring og innovasjon til felles kunnskapsgrunnlag som skal benyttes til den regionale planen.

Administrative konsekvenser

Fylkeskommunen er planeier, og organiserer planarbeidet. Fylkesutvalget legger ut på offentlig ettersyn og høring. Fylkestinget er vedtaksorgan og regional planmyndighet. Planprosessen vil kreve samarbeid og ressurser på tvers av sektorer i fylkeskommunen.

Juridiske konsekvenser

Fylkeskommunen skal påse at de til enhver tid gjeldende nasjonale forventninger og statlige planretningslinjer legges til grunn for den regionale planleggingen. Regional plan etter plan- og bygningslovens (PBL § 8-1) skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig virksomhet i regionen. Regional plan for klima, energi og grønn omstilling vil gi felles rammer og føringer for alle aktører i regionen innenfor planens temaer. Planen skal utarbeides med bestemmelser og retningslinjer.

Regionale planer som fastsetter rammer for tiltak, har krav om konsekvensutredning (KU). Konsekvensutredningen skal bygge på eksisterende kunnskapsgrunnlag og ny kunnskap som kommer frem i planprosessen. Konsekvensutredningen vil ta utgangspunkt i bærekraftsdimensjonene; miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft, og bruke hovedmålene til å vurdere positive og negative virkninger.

Ny plan vil erstatte gjeldende regional klimaplan for Telemark 2019-2026, gjeldende regional strategi for forskning, innovasjon og næring 2022-2030 og gjeldende strategi 2017-2019 geologisamarbeidet Buskerud, Telemark og Vestfold fylkeskommuner.

Konsekvenser for fylkets klimamål og FNs bærekraftsmål

Konsekvenser for fylkets klimamål

Regional plan for klima, energi og grønn omstilling vil gjennom temaene klima, energi og grønn omstilling bidra til å oppnå dagens vedtatte klimamål om 60 % reduserte klimagassutslipp innen 2030 og klimalovens mål om lavutslippssamfunnet i 2050 med 90-95 % reduserte klimagassutslipp.

Regional plan for klima, energi og grønn omstilling vil i prosessen frem mot planforslag utarbeide nytt klimamål for Telemark fylke.

Konsekvenser for FNs bærekraftsmål

Planen vil også påvirke flere av FNs bærekraftsmål, dette vil tydeliggjøres i arbeidet frem mot planforslaget.

Konsekvensutredningen som skal gjennomføres for den regionale planen vil ta utgangspunkt i bærekraftsdimensjonene; miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft, og bruke hovedmålene til å vurdere positive og negative virkninger.

Fylkesdirektørens vurdering

Telemark fylkeskommune har gjennom høringen av planprogrammet for regional plan for klima, energi og grønn omstilling mottatt bredt med fagligere råd og innspill som vil benyttes i det videre planarbeidet.

Ny regional plan for klima, energi og grønn omstilling skal være et verktøy for å nå hovedmålene i planprogrammet samt bidra til å nå hovedmålene i den regionale planstrategien (Telemarksplanen). Planen skal være et styringsverktøy for de avveiningene som må tas gjennom å: produsere mer fornybar energi og øke nettkapasiteten; satse på grønn verdiskaping og sirkulær økonomi; bevare natur-, jordbruks- og kulturverdier; og å gjennomføre en raskere omstilling til et lavutslippssamfunn.

Høring av planprogrammet

Planprogrammet var på høring fra 25. april til 6. august 2025. Det er generelt gode tilbakemeldinger til planprogrammet. Det er kommet inn til sammen 21 innspill. De fleste innspillene er fra kommuner (samt IPR), regionale og statlige myndigheter. Det er også innspill fra private og offentlige virksomheter, og andre interessenter. Innspill er oppsummert og svart ut i vedlegg 3. Endringer er ikke markert i forslaget til fastsatt planprogram. Høringsutkastet av planprogrammet er derfor lagt ved som vedlegg 2.

Det er kommet inn innspill på klarspråk, og tydeliggjøring generelt. Fylkesdirektøren har i planprogrammet gjort en rekke endringer som skal bidra til klarspråk og tydeliggjøre hva som er ment. Figuren over hovedmålene er endrer spesifikt for å tydelig kommunisere hvilke hovedmål denne planen har samt hvilke tema i planen de hører til i.

Temaene i planprogrammet oppfattes i stor grad som dekkende. Utredningsbehovet ble vurdert til å være omfattende og det ble anbefalt av Statsforvalteren i Vestfold og Telemark å ta en kritisk gjennomgang av utredningsbehovet. Dette er gjort, samtidig som fylkeskommunen har engasjert ekstern bistand til å ta en ytterligere gjennomgang av utredningsbehovet, samt gjennomgå og detaljere medvirkningsplanen for å sikre best mulig forankring av planen.

Tiltaksrammeverket UFF (unngå, flytte, forbedre) skal legges til grunn for utforming av tiltak, bestemmelser og retningslinjer. Det ble bedt om tilbakemeldinger på dette. Stort sett er tilbakemeldingene positive på bruken av UFF. Tilbakemeldinger har vært på ønske om en tydeliggjøring av hvilke avveininger som skal tas og prioritering. Fylkesdirektøren har i planprogrammet tydeligere definert viktigheten av «unngå» i UFF. Fylkesdirektøren viser til formålet definert i planprogrammet med at planen bør tydelig prioritere arealbruk Telemark

faktisk trenger for å kunne omstille og utvikle seg, samtidig som den bør tydelig prioritere de arealer som Telemarksamfunnet ikke skal ta i bruk. UFF sett i sammenheng med trilemmaet i lavutslippssamfunnet vil bidra til utformingen av de bestemmelser og retningslinjer som planen må og bør ha med.

Flere av høringspartene peker på at landbrukets rolle bør tydeliggjøres. Fylkesdirektøren har i planprogrammet tydeligere definert inn landbruket i ulike temaer da landbruket vil kunne ha flere roller. Telemark bondelag anbefaler at vern av dyrket og dyrkbar mark tydeliggjøres i planprogrammet. Regional planstrategi (Telemarksplanen) fastsetter at omdisponering av dyrket og dyrkbar mark skal unngås. Dette er tydeliggjort under beskrivelsen av hovedmålet redusere naturrisiko.

Infrastruktur som jernbane og havner er blitt pekt på av flere aktører. Fylkesdirektøren har i planprogrammet tydeligere definert disse som viktig infrastruktur å bygge opp om og å ivareta for næringslivet. Fylkesdirektøren viser samtidig til at jernbane vurderes som del av regional plan for arealbruk og mobilitet i Grenland og at handlingsprogrammet for regional plan for intermodal godstransport i Vestfold og Telemark skal rulleres.

Forankring involvering og dialog er viktig i den regionale planprosessen. Høringsparter har blitt invitert til å gi skriftlige innspill i forbindelse med det offentlige ettersynet. Flere kommuner har gitt innspill på at høringsperioden bør utvides for å sikre at kommunene får anledning til å gi høringssvar, samt ønske om politiske arbeidsverksted og tettere involvering underveis i planprosessen. Fylkesdirektøren har i planprogrammet foreslått en justert fremdriftsplan med vedtakstidspunkt for regional plan for klima, energi og grønn omstilling i juni 2027. Fremdriftsplanen er justert for å være i parallell med planprosessen for regional plan for arealbruk og mobilitet i Grenland. Denne justeringen vil også gi en lengre medvirknings- og høringsperiode som er positivt for forankringen av den regionale planen. Koordineringen mellom disse to planen skal være tett. Den interne referansegruppen er nå felles og lik fremdrift muliggjør enda tettere samarbeid og koordinering av arbeidet, og utformingen av bestemmelser og retningslinjer.

Fylkesdirektøren anbefaler å fastsette planprogrammet for regional plan for klima, energi og grønn omstilling.

Vedlegg:

Planprogram, forslag til vedtak

Forslag til planprogram, regional plan for klima, energi og grønn omstilling

Høringsinnspill planprogram